

Sylwester Makarski

Katedra Agromarketingu

Akademii Rolniczej im. H. Kołłątaja w Krakowie Wydział Ekonomii w Rzeszowie

Przedsiębiorczość w agrobiznesie a rozwój terenów wiejskich

**Sprawozdanie z międzynarodowej konferencji naukowej
Trzcinica 10–12.09 1997 r.**

Konferencja, której celem była ocena stanu i ograniczeń rozwoju przedsiębiorczości małej i średniej skali na obszarach wiejskich, została zorganizowana przez Katedrę Agromarketingu i Zakład Agrobiznesu Akademii Rolniczej w Krakowie. Wśród uczestniczących w niej 104 osób byli obecni przedstawiciele nauki, władz administracyjnych i praktyki rolniczej, jak również zagraniczni naukowcy z 3 krajów: Czech, Słowacji i Ukrainy.

W czasie konferencji wygłoszono i przedyskutowano 59 referatów naukowych, w tym 9 referatów zagranicznych. Materiały konferencyjne zostały poddane recenzji i wydane drukiem. Referaty zostały podzielone na pięć grup zagadnień:

- rozważania dotyczące rozwoju przedsiębiorczości w agrobiznesie (7 referatów),
- rozważania dotyczące rozwoju obszarów wiejskich (11 referatów),
- uwarunkowania stymulujące i hamujące rozwój przedsiębiorczości (17 referatów),
- rozwój przedsiębiorczości według branż i charakteru środowisk wiejskich (20 referatów),
- stan i perspektywy rozwoju przedsiębiorczości w zakresie agroturystyki (4 referaty).

Problemy rozważane w trakcie konferencji to:

- wykorzystanie potencjalnych możliwości obszarów wiejskich przez dotychczasową strukturę przedsiębiorczości,
- związek przedsiębiorstw ze sfery agrobiznesu z miejscowym rolnictwem i lokalnymi zasobami,
- uczestniczenie przedsiębiorstw małej i średniej skali w rozwiązywaniu lokalnych problemów obszarów wiejskich,
- stopień konkurencyjności drobnych przedsiębiorstw wobec zakładów dużej skali,

- stymulujące i hamujące oddziaływanie otoczenia instytucjonalnego na rozwój przedsiębiorczości,
- wpływ inicjatyw przedsiębiorczych na tempo procesu restrukturyzacji wsi i rolnictwa w dostosowaniu do wymagań Unii Europejskiej,
- przyczyny nierównomiernego i zbyt powolnego tempa rozwoju przedsiębiorczości w ogniwach agrobiznesu,
- działania, jakie należałoby podjąć, by trudny proces restrukturyzacji wsi i rolnictwa podążał we właściwym kierunku i w oczekiwanym tempie.

Zaprezentowane referaty i treść dyskusji pozwoliły na sformułowanie następujących wniosków:

Wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich i związana z tym przedsiębiorczość małej i średniej skali zależy od efektywnego popytu na dobra i usługi.

Przedsiębiorczość traktować można jako czynnik przeciwdziałający sezonowości produkcji rolnej, ograniczający wahania sezonowe i łagodzący negatywne skutki tego zjawiska.

Rozwój przedsiębiorczości wiejskiej jest uwarunkowany zmianą mentalności mieszkańców wsi. Należy stymulować postawy aktywne, wyrażające gotowość do zmian, otwartość na nowości i skłonność do podejmowania ryzyka. Szczególnie pożądane jest wytworzenie postaw innowacyjnych u osób zamieszkałych na wsi, posiadających wyższe i średnie wykształcenie. Postawy takie należy kształtować w procesie kształcenia, doksztalcania i doradztwa.

Ważnym elementem wspierania przedsiębiorczości jest prywatyzacja i zagospodarowanie majątku państwowego i komunalnego. Polityka prywatyzacyjna powinna sprzyjać przedsiębiorczości.

Dla rozwoju przedsiębiorczości ważne jest położenie gminy czy miejscowości. Samorządy lokalne i zarządy gmin w ich promowaniu powinny wykorzystywać dogodne warunki lokalizacyjne.

Władze gmin powinny sprzyjać rozwojowi przedsiębiorczości, między innymi służąc informacjami, udzielanymi zainteresowanym przedsiębiorczością podmiotom gospodarczym i osobom fizycznym. Ważnym czynnikiem stymulującym przedsiębiorczość jest udostępnienie, w drodze sprzedaży lub dzierżawy, mienia komunalnego gmin. Samorządy gminne mogą wspierać rozwój przedsiębiorczości na swoim terenie, przez odpowiednie kształtowanie wysokości podatków.

Ważną rolę w rozwoju przedsiębiorczości o charakterze branżowym odgrywa jej finansowanie, w tym zasilanie w kredyty bankowe przyznawane na warunkach preferencyjnych, gdyż większość gospodarstw rolnych jest obecnie w trudnej sytuacji finansowej i nie może z własnych środków finansować podejmowanych inicjatyw. Środki pomocy przyznawane gminom na realizację zadań z zakresu przedsiębiorczości wymagają umiejętności korzystania z nich. Często procedura pozyskiwania tych środków jest zbyt skomplikowana i zbiurokratyzowana. Należałoby widzieć potrzebę jej uproszczenia.

Współdziałanie producentów rolnych, zwłaszcza gospodarstw specjalistycznych, a także pozarolniczych kierunków produkcji i usług, może stanowić ważny czynnik pobudzający przedsiębiorczość i utrwalający jej efekty. Stąd wskazane jest stymulowanie różnych form współdziałania przez ich propagowanie, wspieranie rozwoju i umacnianie przez administrację lokalną.

Rozwój przedsiębiorczości o charakterze branżowym utrudnia brak liderów. Stąd w poszczególnych regionach należy przygotowywać liderów przedsiębiorczości, odpowiadającej specyfice terenu, poprzez organizację szkoleń. Duża rola w tym zakresie przypada Ośrodkom Doradztwa Rolniczego.

Ważna rola w rozwoju przedsiębiorczości w zakresie branż produkcji i usług oraz umacniania nowo powstałych podmiotów lub kierunków działalności, przypada związkom producentów. Powinny one reprezentować na zewnątrz interesy zgrupowanych w nich przedsiębiorców, organizować współpracę i prowadzić działalność marketingową, gdyż brak dobrze prowadzonego marketingu, często niweczy oczekiwane efekty przedsiębiorczości. Przedsięwzięcia podejmowane w ramach przedsiębiorczości, zwłaszcza na szerszą skalę, powinny być poprzedzone badaniami rynku.

Z rozważań wynika, że do najbardziej dotkliwych skutków zmian systemowych, niszczących przejawy przedsiębiorczości w rolnictwie należy brak stabilnych warunków i parametrów rynkowych, w tym jasnych zasad odbioru jakościowego. Rolnicy odczuwają prawie zupełny brak informacji rynkowej, skutkiem czego, mają mało przesłanek do podejmowania ekonomicznie uzasadnionych decyzji bieżących i o charakterze strategicznym. Stąd skuteczne stabilizowanie rynku przez politykę rolną stymulowałoby wzrost efektywności rolnictwa i całej gospodarki żywnościowej.